

Ders : 164**Konu : HİDÂYET VE DALÂLET - 2**

HİDAYETE ERMEK NE DEMEKTİR?

Hidâyete ermekte de yine kulun cüz'i iradesi esas kılınmıştır. Âyet-i Kerime'de:

إِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنْابَ*

*"...Deki, hakikaten Allah dilediğini saptırır, kendisine yöneleni de hidâyete erdirir."*¹ buyurulmaktadır.

Bu âyet-i kerime; kulun kendi iradesiyle Allah'a yöneldiği takdirde hidâyet şerefine ulaşacağı belirtilmiştir.

İmam-ı A'zam Ebu Hanife el-Fıkhu'l-Ekber adlı eserinde şöyle demektedir:

"Allah, insanları küfür ve imandan boş olarak yarattı, sonra onları emir ve yasakları ile muhatap kıldı. Kâfir olan; kendi fiili, hakkı inkâr ve reddetmesi, Allah'ın yardımını ondan kesmesiyle küfre sapmıştır. İman eden de fiili, ikrarı, tasdiki ve Allah'ın muvaffakiyet ve yardımı ile iman etmiştir....

Allah, kullarının hiç birini iman veya küfre zorlamamış, onları mü'min veya kâfir olarak yaratmamıştır. Fakat onları şahıslar olarak yaratmıştır. İman ve küfür kulların fiilidir. Allah, küfre sapanı, küfrü esnasında kâfir olarak bilir. O kimse daha sonra iman ederse imanı halinde mü'min olarak bilir, ilmi ve sıfatı değişmeksizin onu sever.

Kulların hareket ve sükûn gibi bütün fiilleri hakikaten kendi kesbleri (kazançları) dır. Onların yaratıcısı ise yüce Allah'tır. Onların hepsi Allah'ın dilemesi, ilmi, hükmü ve kaderi ile olur.

Tâatların hepsi, Allah'ın emri, muhabbeti, rızası, ilmi, dilemesi, kazası ve takdiri ile vacip kılınmıştır. Günahların hepsi de Allah'ın ilmi, kazası, takdiri ve dilemesi ile olmakla beraber, rızası ve emri değildir."²

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَأَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللّٰهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤْتِ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

*"Onları hidâyete erdirmek sana düşmez. Allah dilediğini hidâyete erdirir."*³

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

*"Sen ne kadar istesen de yine insanların çoğu inanmazlar."*⁴

1 Râd Sûresi , 27. âyet.

2 İmam-ı A'zamin Beş Eseri-El-Fıkhu'l-Ekber-Doç.Dr.Mustafa Öz.s.h.56-57

3 Bakara, 2/272

4 Yûsuf, 12/103

Buhârî ve Müslim'in naklettiği bir hadise göre, yukarıdaki ilk ayet Allah Rasûlünün amcası Ebû Talib, Rasûlullah (s.a.v)'i korur, ona yardım eder, bu yüzden Hz. Peygamber onu tabîî bir sevgi ile severdi. Ölümüne yakın, yanına gelerek şöyle demişti: "Ey amca, Allah katında kendisiyle senin lehinde şهادette bulunabileceğim bir kelimeyi; Allah'tan başka ilâh yoktur kelimesini söyle". Ancak, Ebû Talib, bu kelimeleri söylemedi.⁵

Ölümünden sonra, Hz. Peygamber'in, onun hakkında istiğfarda bulunması üzerine hidayete ermeyenler için yapılacak duanın geri çevrileceği şu âyetle bildirilmiştir:

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

"Ne Peygamberin ne de mü'minlerin, cehennemlik oldukları belli olduktan sonra, yakın hısımları da olsa, müşrikler için af dilemeleri asla doğru olmaz."⁶

SAİDLİK VE ŞAKİLİK

İman edenlere said, iman etmeyenlere şakî denir. Saidlik veya şakîlik insanın dinî bakımından kendini kurtarmış olması veya olmaması halidir. Yani cennetlik olanlar said, cehennemlik olanlar da şakîdir.

Allahu Teâla, bir insanın iman edip-etmeyeceğini, itâat mı isyan mı edeceğini ve en sonunda cennete veya cehenneme gideceğini bilir. Çünkü kullarını O yaratmıştır.

Âyet-i Kerimede :

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ*

"...Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.,,"⁷ buyurulmaktadır.

Peygamberimiz (s.a.v.)şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْقَلَمَ، قَالَ لَهُ: اكْتُبْ، فَقَالَ: يَا رَبِّ مَا اَكْتُبُ؟ قَالَ: اَكْتُبْ مَقَادِيرَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ. يَا بَنِيَّ إِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ مَاتَ عَلَى غَيْرِ هَذَا فَلَيْسَ مِنِّي

"Allah'u Teâlâ'nın arştan sonra ilk yarattığı şey kalemdir. Allah ona: "Yaz"dedi. "Ne yazayım Ya Rab?" deyince: Kıyamet kopuncaya kadar her varlığın kaderlerini yaz" buyurdu. "Kim bu inançtan başka şey üzere ölürse benden değildir."⁸

Allah'u Teâlâ'nın yazdıklarından biri de insanın said veya şakî olacağıdır. Nitekim Peygamberimiz(s.a.v):

"Allah, rahim için bir melek görevlendirir. Der ki: Ya Rabbi! Bu nutfedir. Ya Rab! Bu kan pıhtısıdır. Ya Rab! Bu bir çiğnem ettir. Derken bunların oluşumu bitti de tam yaratılışı murad edildiğinde melek: "Ya Rab, erkek mi olsun, dişi mi, said mi olsun şakî? Rızkı ne olacak, eceli ne

5 İbn Kesîr, el-Kasas 56. âyet tefsîri

6 Tevbe, 9/113

7 Mülk Süresi 14.âyet

8 Cem'ül-Fevaid-Rudâni, c.4.sh.206.Hd.No:7633

olacak?" diye sorar. İşte bütün bunlar, daha o annesinin karnındayken yazılır." 9 buyurulmaktadır.

Ancak bu yazma, tesbittir, zorlama değildir. Çünkü Allah'ın, bir kimsenin said veya şakî olacağını bilmesi, o insanı böyle olmaya zorlamak anlamına gelmez. Kul, iradesini hangi yönde kullanacaksa Allah, onu bilir. Sorumluluk da kula aittir.

KALBİN MÜHÜRLENMESİ

Âyet ve hadislerde bazı kimselerin kalplerinin mühürlendiği ifade edilir. Kalbin mühürlenmesi; kalbin, inanılması gereken iman esaslarını kesinlikle kabul etmeyecek hale gelmesidir.

Kendi iradesiyle hidayete sırt çeviren bir insanın kalbinin onun ebediyyen böyle kalacağını bilen Allah tarafından mühürlenmesi, kalbe kilit vurulmasıdır. Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ * خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ *

"Gerçek şu ki, kâfir olanları (azap ile) korkutsan da korkutmasan da onlar için birdir; iman etmezler. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir. Onların gözlerine de bir çeşit perde gerilmiştir ve onlar için (dünya ve ahirette) büyük bir azap vardır. " 10

Ehl-i Sünnete göre kalbi mühürleme, Allah'a aittir. Ancak mühürlenecek hâle gelinceye kadar olan devre insanın iradesiyle yaptığı, inkâr ve isyana bağlıdır. Allah, buna müstahak olmayan hiç bir kimsenin kalbini mühürlemez. Âyet-i Kerime'de:

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا *

"Sözlerinden dönmeleri, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri, haksız yere peygamberleri öldürmeleri ve "Kalplerimiz kılıflanmıştır" demeleri sebebiyle (onları lânetledik, türlü belâlar verdik. Onların kalpleri kılıflı değildir;) tam aksine küfürleri sebebiyle Allah o kalpler üzerine mühür vurmuştur; pek azı müstesna artık iman etmezler " 11 buyrulur.

Kalbin mühürleşmesi, bütün kâfirlere tatbik edilen bir hüküm ve ceza değildir. Kesinlikle hidâyete gelmeyecekleri Allah tarafından bilinen kimselerdir. 12

9 Cem'ül-Fevaid-Rudânî, c.4.sh.206.Hd.No:7645

10 Bakara suresi, 6-7. ayetler

11 Nisa Sûresi-155.âyet

12 İslâm Akaidi, Prof. Dr. A.Lütfî Kazancı .Sh.256

Alınacak Dersler:

1. Hiçbir insan zorla hidâyete ve dalâlete sürüklenmez. Kendi iradesiyle bunları seçer. Sonuç buna göre tecelli eder.
2. İman edenlere sâid, etmeyenlere Őâki denir. Diđer bir ifadeyle cennetlikler sâid, cehennemliklere de Őakidir. Allah, ezelî ilmiyle kimin said, kimin Şakî olacağını bilir.
3. Kalbin mühürlenmesi, inanılması gereken iman esaslarını kesinlikle kabul etmeyecek hale gelmesidir.
4. Ehl-i Sünnete göre kalbi mühürleme Allah'a aittir. Mühürlenecek hale getirme sorumluluđu kula aittir.
5. Kalbin mühürlenmesi bütün kâfirlere tatbik edilen bir işlem değildir. Kesinlikle hidâyete gelmesi imkânsız olanlar içindir.

Not: Bu hafta;

1. Allah'ın kaç çeşit iradesi vardır? Araştırılım.
2. Râd suresi 27. Ayetin tefsirini okuyalım.